

www.e-rara.ch

**Novae coelestium, terrestriumq[ue] rerum observationes, et fortasse
hactenus non vulgatae**

Fontana, Francesco

Neapolis, 1646

ETH-Bibliothek Zürich

Shelf Mark: Rar 4215: 1

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-450>

Tractatus quartus de undecim Lunae deliquii observationibus, cum quatuor aliis lunaribus
antiquioribus deprehensionibus.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

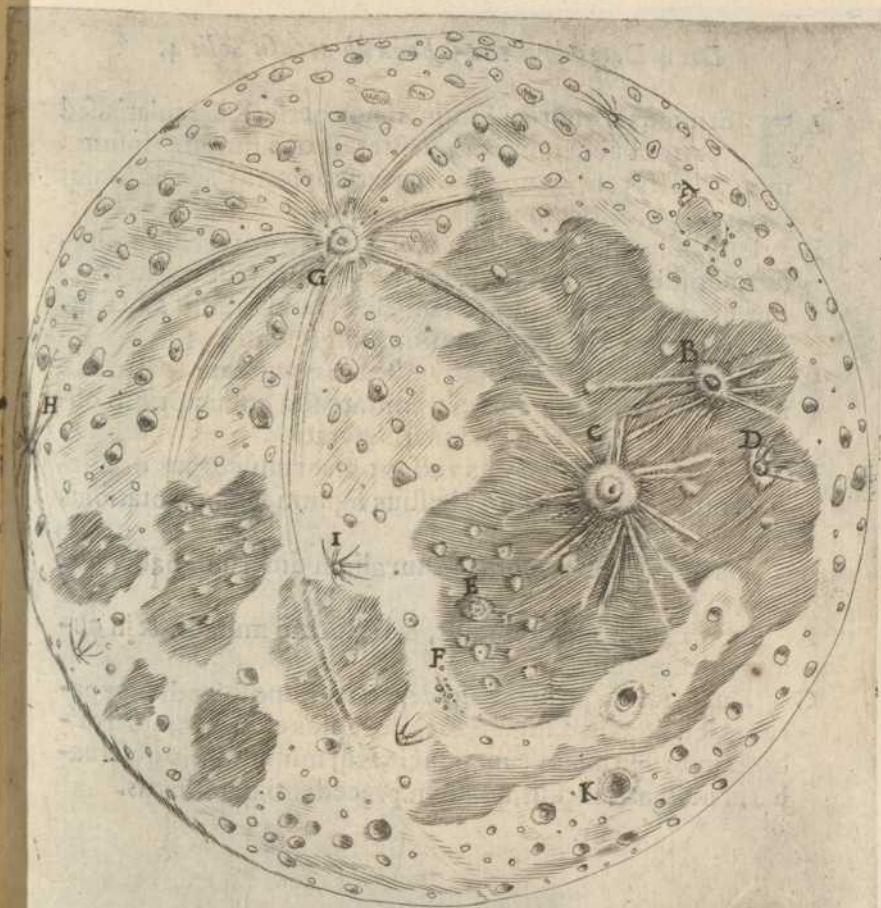
58
TRACTATUS QUARTVS

De vndecim Lunę deliquij obseruationibus, cum quatuor alijs lunaribus antiquioribus deprehensionibus.

OBSERVATIO XIV.

Die 3. Decembris 1645. hora à Solis occasu tertia.

- A** Lunaribus macula vndiq; margaritunculis, gemmalibusq; partibus aspersa, & in alio situ, quàm in præcedenti.
- B** Fons, radij cuius nouum habent aspectum.
- C** Fons, seu pars irradians, cum eadem radiorum inæqualitate, sed breuiores, obscure, & minus distincte, quàm in Plenilunio intuebantur.
- D** Fonticulus idem ac in præcedentibus, sed non in eodẽ situ, quia superior Fonte notato litera C. apparebat.
- E** Pars, quæ in Plenilunio, in medio lucidæ partis maculæ, in hac deprehensione propè ipsam conspiciebatur; & callis, qui recensitam lucidam partem terminabat, non ita distincte, ac in antecedenti obseruatione videbatur, sicut nec eiusdem vmbre distinctio.
- F** Pars instar viæ, quæ in Plenilunio margaritalibus, gemmalibusq; partibus plena apparebat, nunc cum paucioribus.
- G** Radius maior principalis Fôtis, nunc denuò incipiebat cõuexè per maculam defluendo, Lunam cingere.
- H** In Plenilunio duo obseruabantur Fonticuli, nunc vnicus tantum; signum lunaris circumuolutionis in se ipsam.
- I** Fonticulus plures habens radios. pauci in hac deprehensione obseruabantur Fonticuli; signum eiusdem lunaris rotationis.
- K** Partes lumine septæ, sed pauciores hic, ac in præcedentibus cernebantur, eiusdem lunaris circuitiois signum.

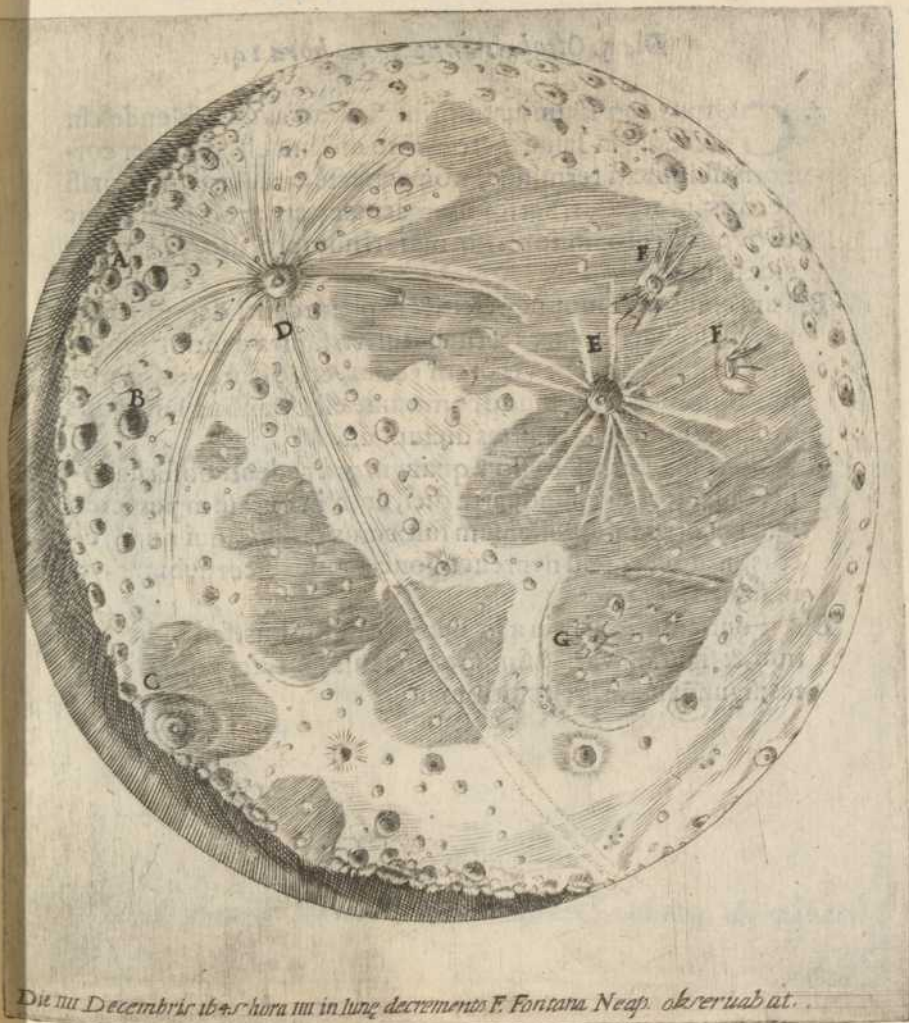
Die III xbris 1645, horam in lunæ decremento Fontana Neap. obseruabat.

OBSERVATIO XV.

Die 4. Decembris 1645. hora àb occasu Solis 4.

- A** Terminus corporis illuminati non perfectè circularis, sed partes habet ipsi prominentes. Propè similiter ipsum margaritales, atq; gemmales partes, copiosius, distinctiusq; observabantur, quàm in præcedentibus.
- B** Pars in medio atra; & non tantum illa, verum alijs multis, huic similibus, aspersum est lunare corpus, sicut etiam recèsitæ deprehensiones indicabant, sed illæ in medio albescunt, hæ verò præsentis deprehensionis, nigrescunt.
- C** Lunaris macula, cum hac umbræ inæqualitate, & Parte in medio illuminata, in eius extremitate sita, nunc primò observari incipiebat, signum lunaris gyrationis.
- D** Fons maior, radij cuius versus obscurum corpus occidere deprehendebantur; manifestius signum lunaris rotationis circa seipsam.
- E** Macula, quæ figuram, & situm alium diuersum habet, quàm in præcedenti.
- F** Fonticuli, superiores fiunt, & sic locum mutant, & in numero decrescunt.
- G** Pars, quæ in priori etiam deprehensione splendida apparebat, sed non ita distinctè, & clarè radios emittens; quasi callos itèm, propè ipsam cum paucis, atq; minutissimis observabatur margaritunculis, quàm in præcedenti, gemmatus.

OBSERVATIO VII

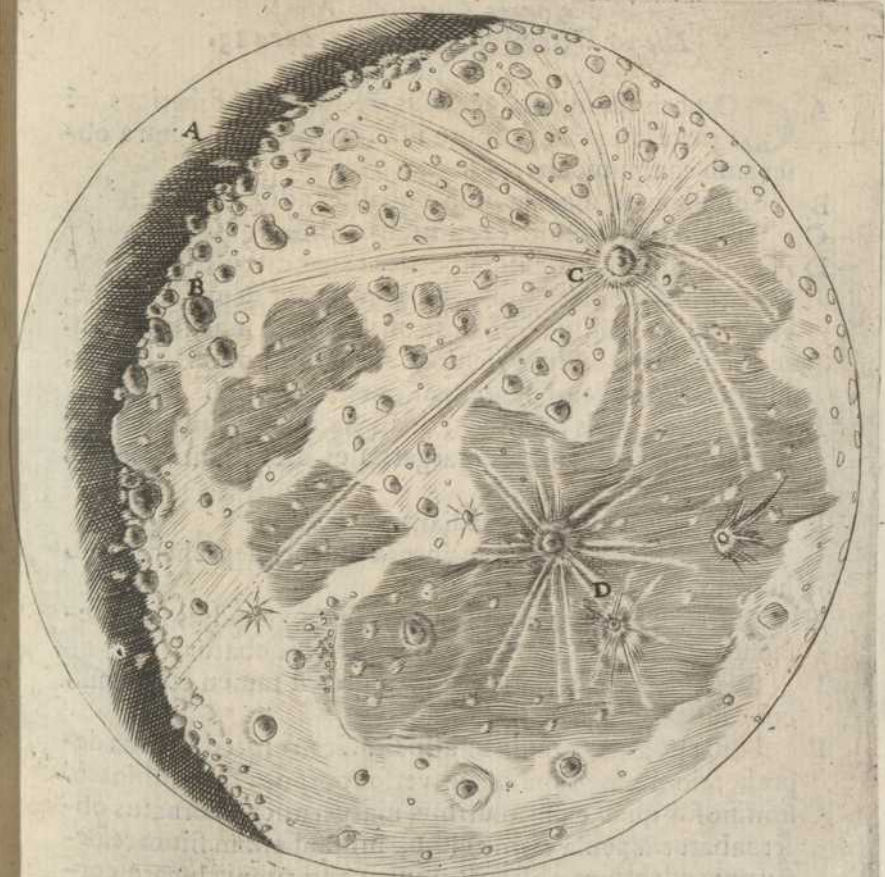
Die 11a Decembris 1644 hora 11a in lunæ decremento F. Fontana Neap. observabat.

OBSERVATIO XVI.

Octobris
 Die 5. Octobris anno 1645. hora 14.

- A** Corpus non illuminatum, intra quod aliqua splendescunt partes, ut in Lunę incremento dictum est. Similiter corporis illuminati terminus, non perfecte circularis, sed quasi securis intuebatur. Partes margaritales, atq; gemmales huic extremitati proximiores, in maiori numero, atq; distinctius videbantur.
- B** Pars cuius medium nigrescit, & in præcedenti deprehensione albescebat, & plures cernebatur, uti figura exprimit; omnes item lucidæ sunt umbram versus, & obscurę versus corpus illuminatum; quod commune est omnibus lunaribus observationibus, ut pluries dictum est.
- C** Fons maior in alio situ, quam in præcedenti observatione, quia hora decima quarta diei, dum in occasum pergeret, lunare corpus deprehensum fuit; cuius radius, qui nunc reclusus, in antecedenti deprehensione conuexe cernebatur, ut in figuris.
- D** Fonticulus, qui & in alijs deprehensionibus, sed in hac, situm, & figuram variat, similiter maculæ, & ceterę omnes partes; signum lunaris circuitiois.

UNIVERSITATE

Die v Decembris 1644 hora XIII in lunæ decremento ^{III}fron^{IV}soniana Neap^{IV} observabat.

OBSER-

OBSERVATIO XVII.

Die 16. Decembris anno 1645. hora 13.

A Corporis illuminati terminus non perfectè sphericus. Itè partes aliquæ à corpore illuminato remotæ, intra obscurum campum, nitentes.

B Semilunares maculæ, non æqualiter adumbratæ.

C Fons maior, breuiore emittens radios.

D Fons alius, qui similiter minores expandit riuos; iuxtà què Fõtem, margaritales, gemmasq; partes, vt in maiori Fonte, videbantur. Reliqui duo Fonticuli in eadem macula existentes, in alio situ, & aliter riuulos extendentes obseruabantur, quàm in præcedenti deprehensione; vt in figura.

E Maculæ maioris terminus, quasi via, ipsa macula lucidior iuxtà quam viam, plures margaritales cernebantur partes, vt figura indicat.

F Fonticulus, seù pars irradians.

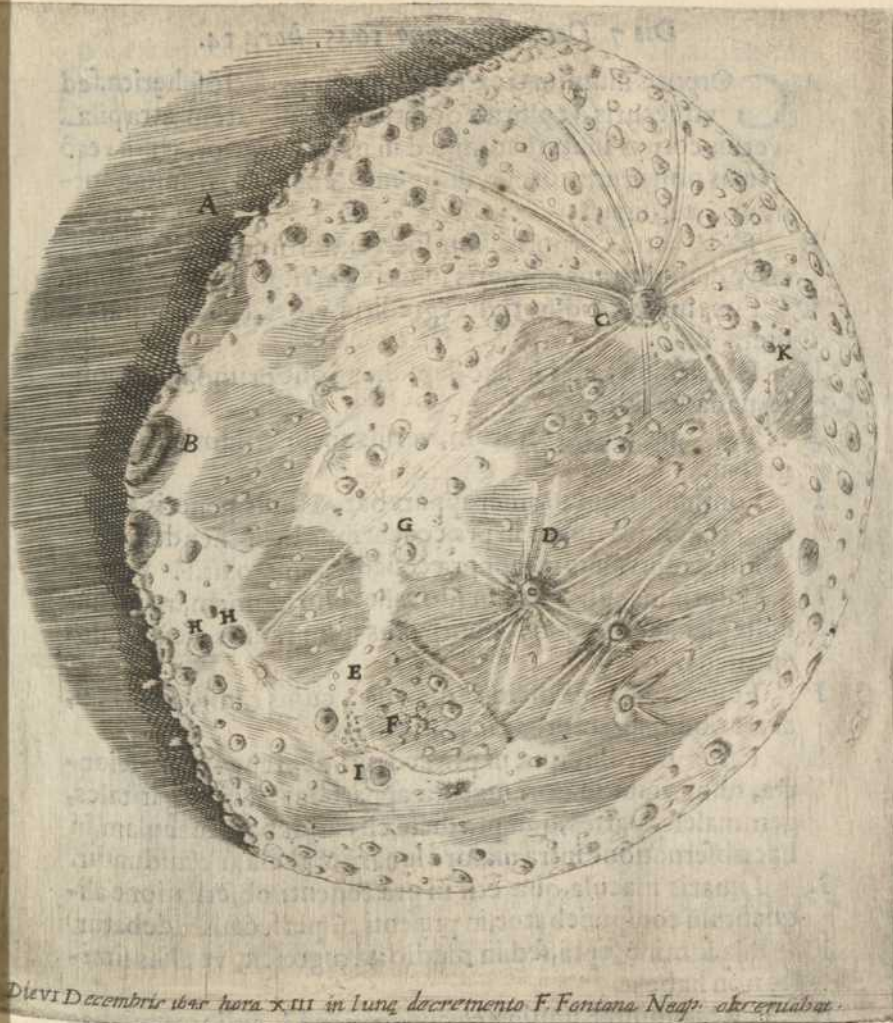
G Plures alij Fonticuli, ac in præcedenti deprehensione, huic similes, obseruabantur.

H Margaritales partes, quarum centrum lucidius in incremento, quam in Lunæ deliquio deprehendebatur.

I Pars circuncirca illuminata, nigrescit tamen centrum, concauitatem signans.

K Lunaris parua macula in alio situ, ac in præcedentibus deprehensionibus, propè quam, versus corpus non illuminatū, luminosus quasi callis, pluribus margaritūculis ornatus obseruabatur. Maculæ item reliquæ mutant etiam situm respectu præcedentium obseruationum; quæ omnia lunare corpus circa seipsum volui ostendunt.

ANNO MDCCLXXIII

Dievi Decembris 1744 hora XIII in lunæ decremento F. Fontana Neap. observabat.

OBSER.

OBSERVATIO XVIII.

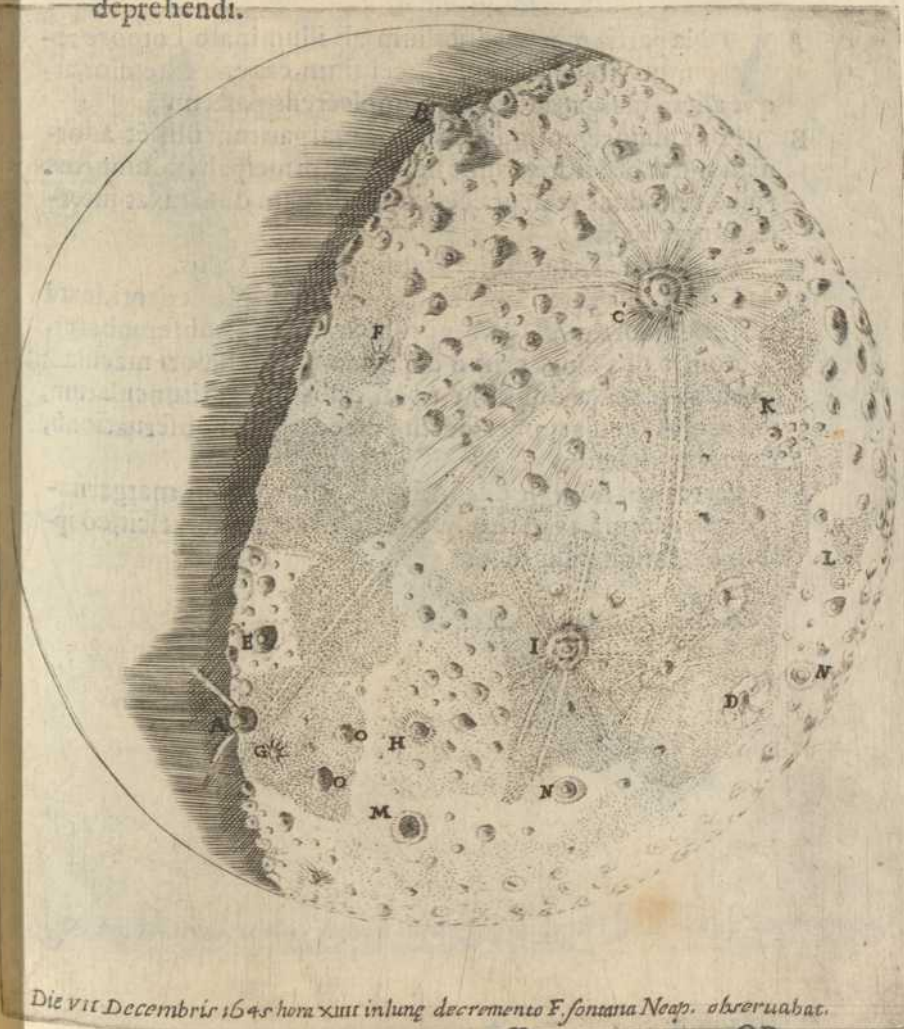
Die 7. Decembris anno 1645. hora 14.

- A **C**orporis illuminati extremitas non perfectè spherica, sed uti securis, ut pluries obseruatum est. Item atra pila, versus corpus illuminatum, sed in medio nigrior, clara verò versus obscurum corpus, duos emittens radios, iustar cornuum, ut in figura.
- B Pars, ultra corporis illuminati extremitatè porrecta; clarè demonstrans corporis lunaris partium inæqualitatem.
- C Fons maior, à quo riuus egreditur vsq; ad pilam notatam litera A.
- D Fonticulus, qui in hac deprehensione primò in hoc obseruabatur situ.
- E Pars, quæ plus ceterarum, versus corpus illuminatum nigrescit.
- F Fonticulus, qui nouitè apparebat. Huius generis Fonticuli, pauciores quàm in præcedentibus deprehendebantur.
- G Fonticulus alius minor præcedente signato lit. F.
- H Maioris maculæ pars, lucido calle, pluribusq; margaritunculis plena, terminata. Fonticulus item radios, seu riuulos emittens.
- I Fons præcipuus maioris maculæ, cuius radij, vel riuui, alitè obseruabantur, ac in præcedenti.
- K Parua macula, quæ in præcedenti deprehensione seiuncta, nunc vnita maiori maculæ apparebat; & margaritales, gemmaleq; partes, quæ prædictâ circumdebant maculam, in hac obseruatione intra maiore lunare maculam clauduntur.
- L Lunaris macula, quæ etsi in præcedenti obseruatione aliquantulù conspiciebatur, in presenti tñ perfectiùs videbatur.
- M Pila lumine septa, sed in medio ita nigrescit, ut alias similes non habeat.
- N Partes similiter lumine circumdata, sed lucidiores medias habent partes.

DE LVNÆ DELIQUIIS OBSERVATIONIBVS. 67

① In hac lunari macula, duæ pilæ extensiores conspiciebantur, quàm in præcedentibus.

Aduertendum, margaritales, atq; gemmales partes, plures, extensiores, distinctiusq; in lunæ deliquio, ac augmento deprehendi.

Die VII Decembris 1648 hora XIII in lunæ decremento F. fontana Neap. obseruabat.

K

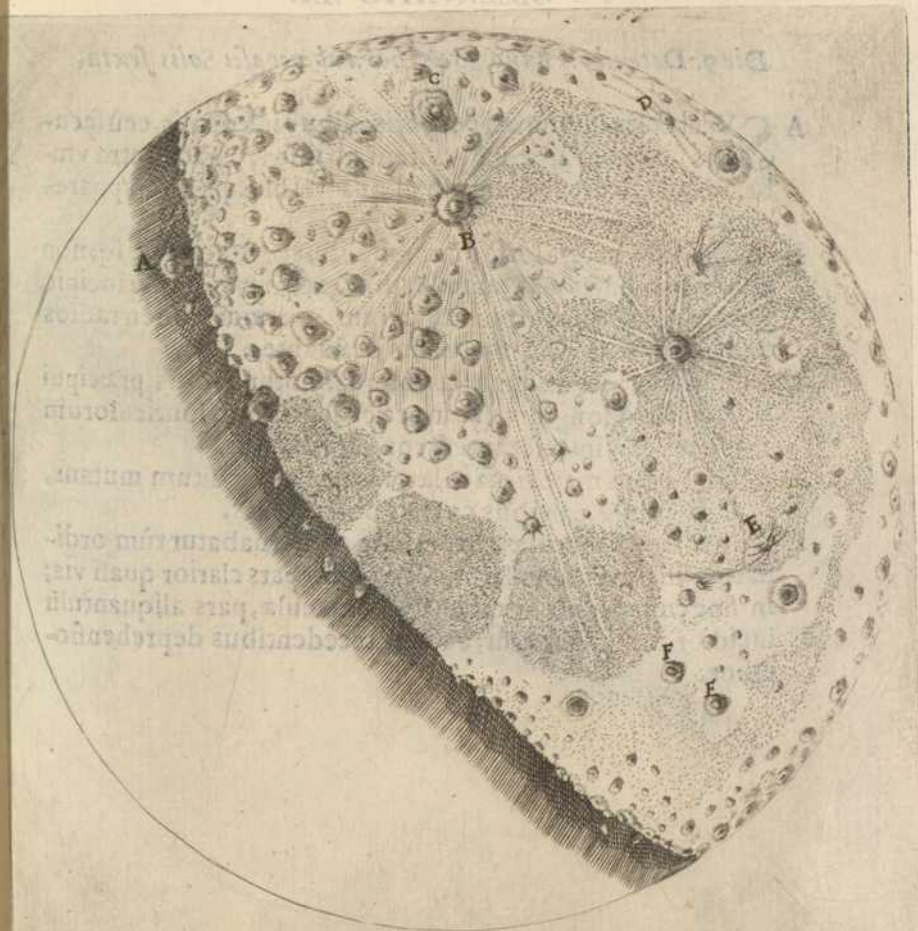
OB-

OBSERVATIO XIX.

Die 8. Decembris anno 1645. hora à Solis occasu quinta.

- A** Vna partium margaritalium ab illuminato corpore remotarum in obscuro lucentium, cæteris extensior, atque aliam margaritalem in se amplectens partem.
- B** Fons maior, gemmalibus, atq; margaritunculis èt adornatus, sed breuiores riuos habet; & principalis coniunctus riuus, non duas vt in præcedenti, sed vnã dum taxat interfecat maculam.
- C** Pars, quasi cotoneum, extensius partibus alijs.
- D** Fonticulus extensior, & in alio situ, ac in præcedenti, iuxta quem obscura pilula, lumine tamèn ambita, obseruabatur.
- E** Fonticulus alius primo deprehensus in maiori macula; in cuius maculæ diuisione, quasi callis margarituncularum, sed minus lucidarum, respectu præcedentium obseruationu, deprehendebatur.
- F** Partes quasi Pilulæ duę. Aduertendum hic est, margaritales, atq; gemmales partes, quò lunare corpus decrescit, eò ipse in extensione augentur.

DESCRIPTIO XX.

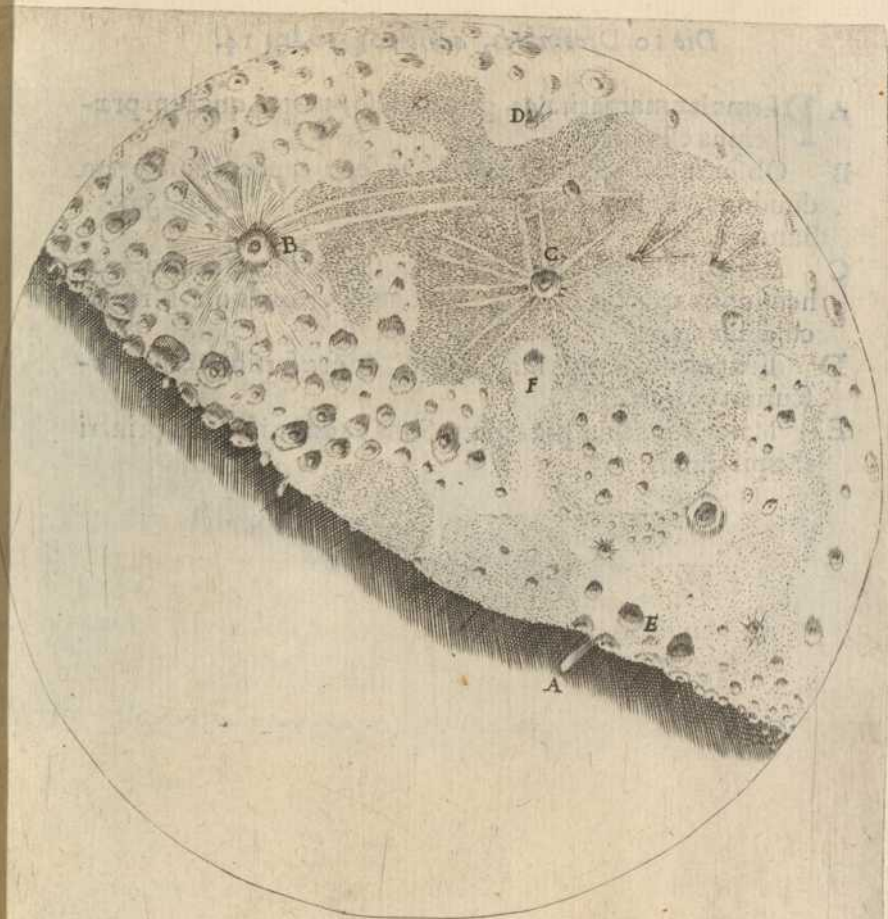

Die viii Decembris 1648 hora v in lunæ decremento F. fontana Neap. obseruabat.

OBSERVATIO XX.

Die 9. Decembris anno 1645. hora ab occafu Solis fexta.

- A** Superficies illuminati corporis adhuc inæqualis, ceù securis obfernabatur. Partes itè ab ipfo separatæ, intra vmbraſplendentes; quarum aliquæ vti filo appenfæ apparebant.
- B** Maior Fons, qui etſi margaritalibus, gemmalibusq; non deſtituatur partibus, tamèn radijs, atq; riuis orbari incipit, & maximè verſus partem obſcuram, retinet tamèn radios duos ſuper maiorem maculam deſtuentes.
- C** In maiori lunari macula obfernabantur Fontis præcipui riui, vel radij longiores, ac in præcedenti. Item fonticulorum riuli mutuò interfecantes, conſpiciebantur.
- D** Fonticulus maiori maculæ proximus, atq; ſitum mutans.
- E** Duæ pilulæ, partibus cæteris obſcuriores.
- F** In maiori maculæ extremitate, obfernabatur tum ordinarius margarituncularum callis, tum pars clarior quaſi via; in ſine cuius, iuxta Fontem dictæ maculæ, pars aliquantulū lucidior conſpiciebatur, ac in antecedentibus deprehenſionibus.

Die viii Decembris 1645 hora vi in lunæ decrementis F. fontana Neap. obseruabat.

OBSER-

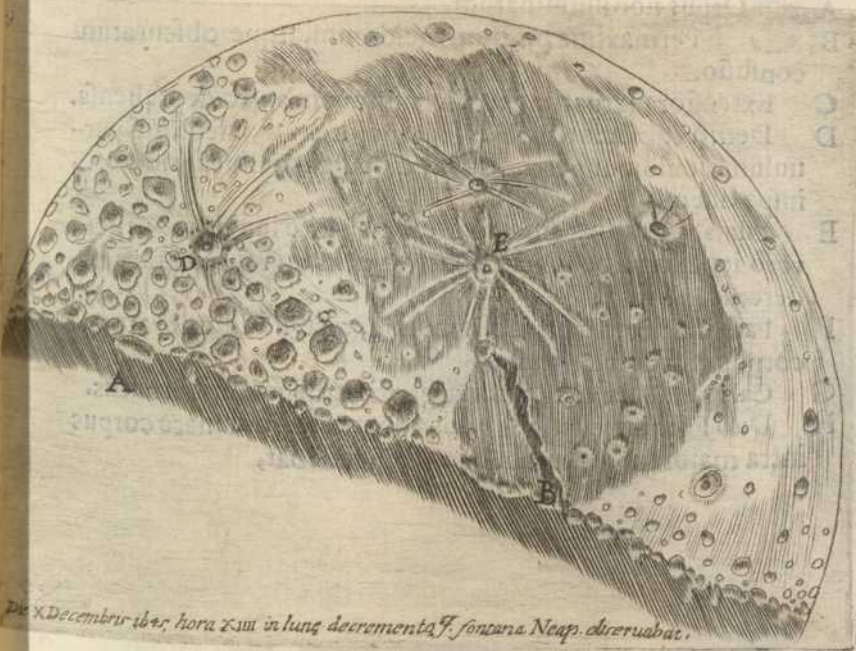
OBSERVATIO XXI.

Die 10. Decembris, anno 1645. hora 14.

- A** **P**ermultæ margaritales, gemmalesq; partes, quarum præcipua est notata.
- B** Obscurus quasi callis, sed lumine septus, maculã maiorem diuidens. In fine dicti callis, luminosa etiam pila obseruabatur.
- C** Margaritales, gemmalesq; partes in hac nigrescunt deprehensione, extēsiore tamen euadunt, inter quas margaritunculæ mediant.
- D** Euanescent Fontis maioris riuu, & præsertim versus obscurum corpus.
- E** Maioris maculæ præcipuus Fons, adhuc ipse suis priuari incipit riuulis.

OBSERVATIO XXII.

Die 11. Decembris, hora 14.45. hora 14.

Die 11. Decembris, hora 14.45. hora 14. in lunæ decrementis, fontana Neap. dicebat.

OBSERVATIO XXII!

Die 11. Decembris, anno 1645. hora 10.

- A **C**Orpus non illuminatum.
- B **C**Permaxima partium lucidarum, atque obscurarum confusio.
- C **E**xtensior margaritalis pars, nunquam antea deprehensa.
- D **D**estitutum suis riuis Fontem maiorem dixissem, nisi paruum riuulum super maiorem maculam defluentem non inspexissem,
- E **P**ila, à qua radius emanabat ex vna parte lucidus, ex altera verò ità extensiuè nigrescebat, vt vexillum representare videretur.
- F **P**ars irradians, margaritis munita, quæ ad adumbratum corpus vsq; porriguntur.
- G **C**allis maculæ maioris, margaritis, atq; gemmis ornatus.
- H **D**uo Fonticuli, præter quos, quatuor alios lunare corpus intra maiorem maculam comprehendebat,

OSERVATIO XIII.

Die XI Decembris 1645.

Die XI xbris 1645, h. x. in luna decremento J. fontana Neap. obseruabat.

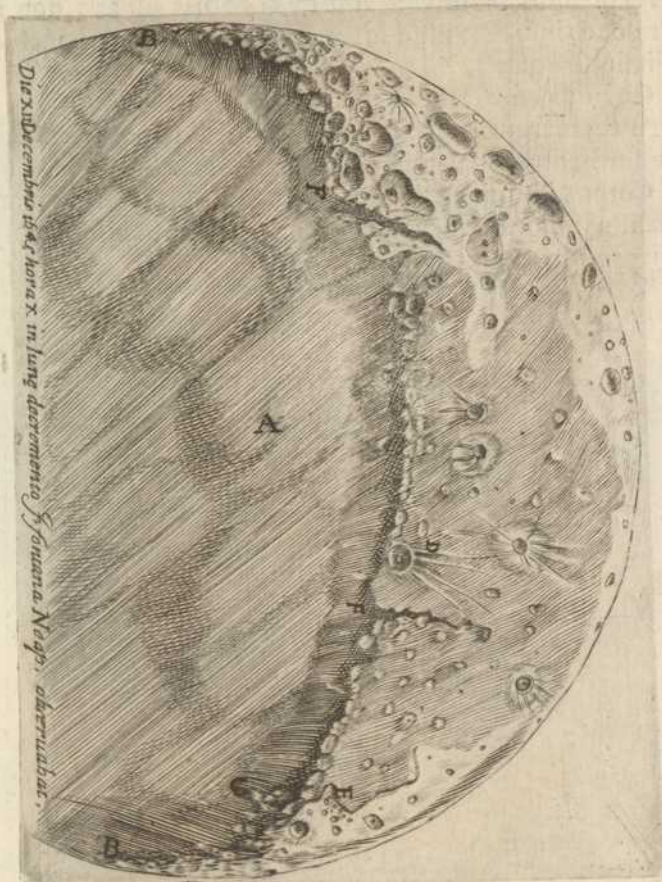
OBSERVATIO XXIII.

Die 12. Decembris 1645. hora 10.

- A** Umbra non æqualis, nunc denuò obseruari incipiebat, signans illud idem, quod in Lunæ incrementi deprehensionibus dictum est.
- B** In punctis lunarium cornuum, plures margaritales, gemmaleq; partes lucentes.
- C** Multitudo partium splendentium, cæteris alijs partibus, intra non illuminatum corpus, prominentium.
- D** Maioris maculæ præter quatuor radios, seu riuulos precipui eius Fontis, aliud non intuebatur.
- E** Partes, quasi calles duo obscuri.
- F** Diuisio maculæ instar viæ, margaritalibus partibus plena.

OBSERVATIO XIII.

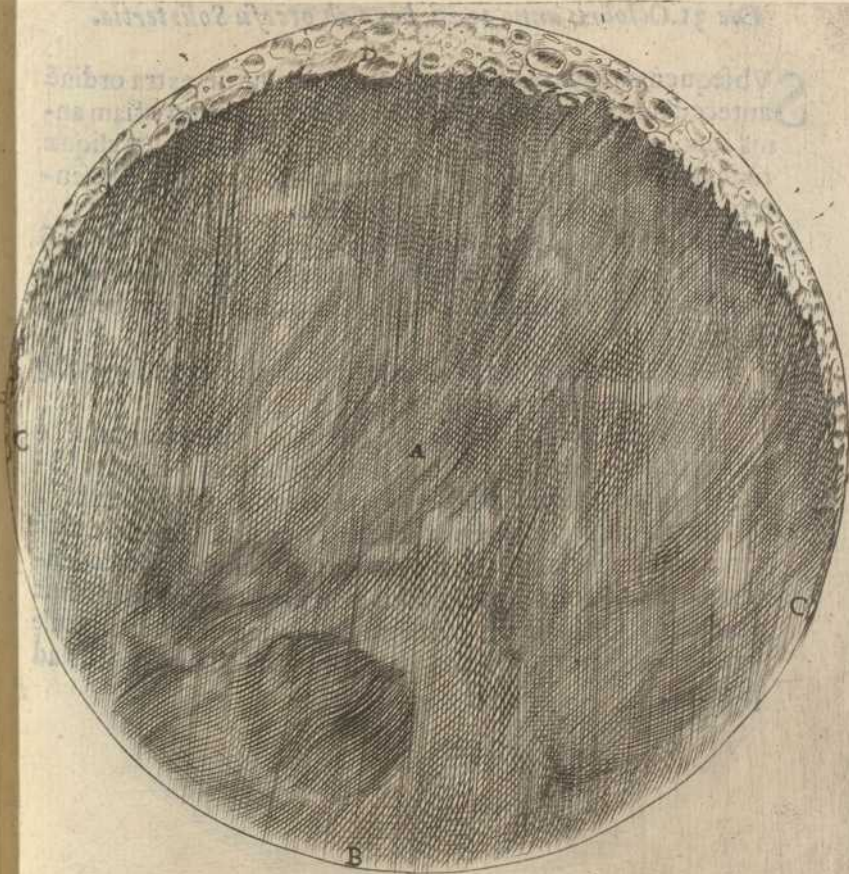
Die 21. Decembris 1677.

OBSERVATIO XXIV.

Die 15. Decembris 1645. hora 13.

- A** Inæqualitas manifesta vmbre corporis lunaris non illuminati; indicans illud idem, quod supra in Lunæ incremento in sinuatum est.
- B** Circulus vmbatici corporis lucidus.
- C** Partes margarituncularum instar, à reliquo corpore seiunctæ, formantes lunarium cornuum puncta.
- D** Corpus illuminatum, varijs, innumerisq; partibus margaritalibus insignitum, vna quarum: versus obscurum corpus alijs prominet.

Die xv xbris 1645 h. XIII in lunę decremento *fontana Neap. obs. et.*

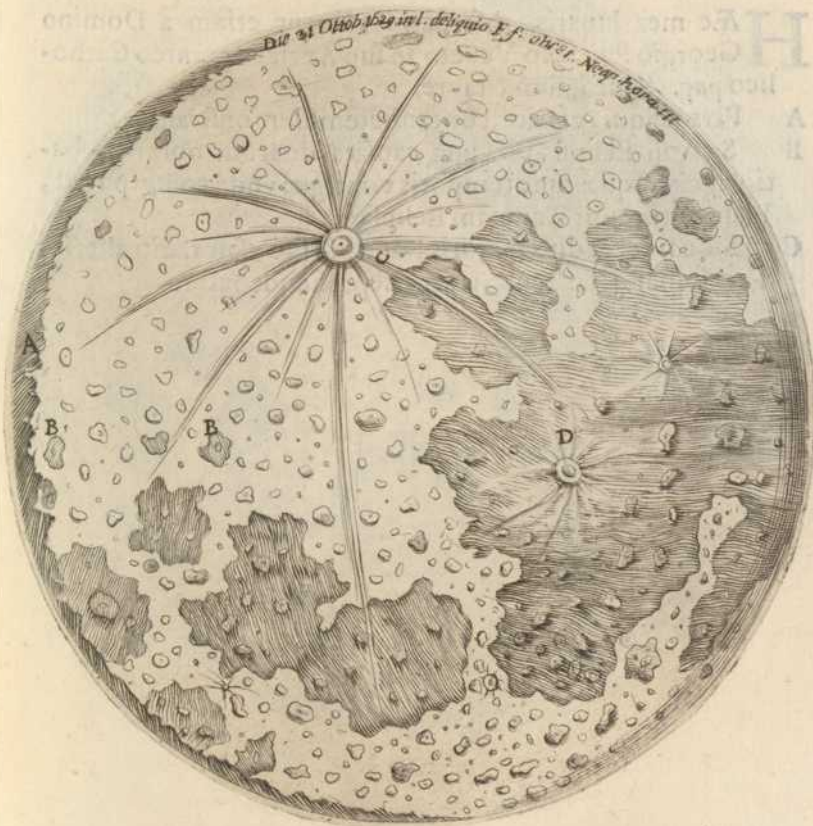
OBSERVATIO I.

Die 31. Octobris anno 1629. hora ab occasu Solis tertia

Subsequentes lunares observationes ponuntur extra ordinē antecedentium, quia non solum mensibus, verum etiam annis à lunari cursu supra explicato recedunt. tū ē quia aliquæ tūc temporis actæ fuerunt, quando opticus tubus, præsentem non erat assequutus perfectionem.

- A** Terminus corporis illuminati adhuc cernebatur tūc nō perfectus circulus, sed inæqualis, securi similis. Partes aliquæ item intra adumbratum corpus collucentes deprehendebantur.
- B** Parua macula, in medio tamen luminosa; præter hanc, alię huius generis conspiciabantur partes.
- C** Fons maior; cuius duo radij, vel riui supra maiorem maculam, & alius ipsis protensior super minorem effluunt. Dicitur Fons, centro lunaris corporis proximior observabatur.
- D** Macula maior; cuius præcipuus Fons non cernebatur cū tanta protensione riuorū, seu radorum, sicuti in antecedentibus, quia Astronomicus tubus non erat (vt dixi) præsentis perfectionis, & hanc ob causam, nec omnes eiusdem macule irradiantes partes, seu Fontes deprehendebantur, sicut ad præsens.

OBSERVATIO II.

OBSER-

OBSERVATIO II.

Die 20. Iunij anno 1630. hora ab occasu Solis tertia.

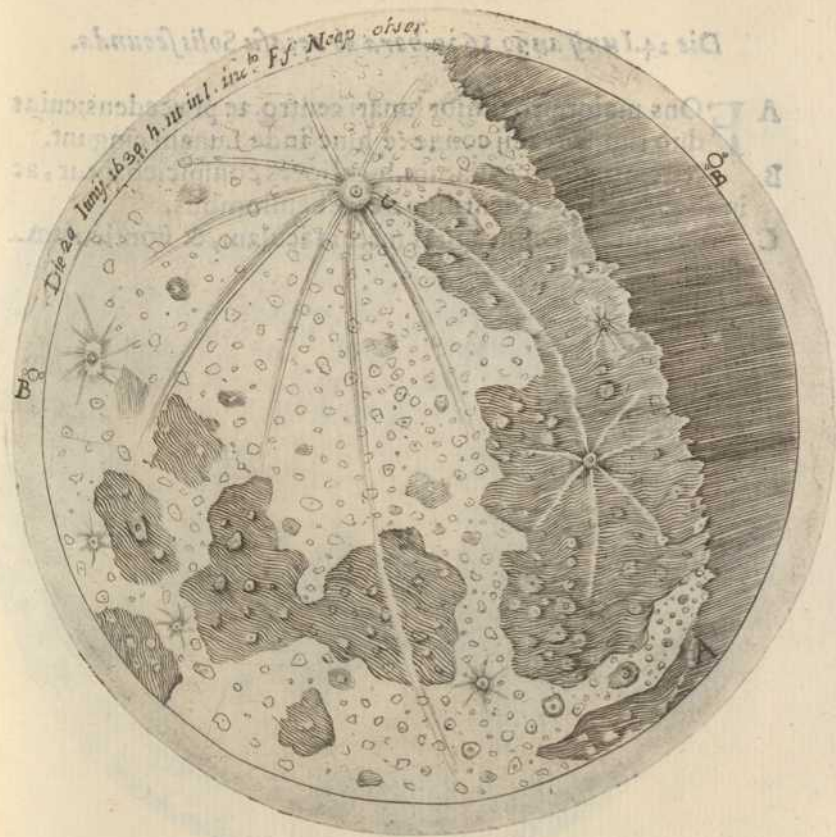
HÆc mea lunaris obseruatio affertur etiam à Domino Georgio Pollacco Veneto in suo Antichopernico Catholico pag. 18. me ipsum citante.

A Pars reliquis nigrior, concauitatem demonstrans.

B Saturni Eclipsis, à Luna causata duarum horarum spatio in circa, quæ tunc temporis contigit: vnde colligi potest, Planetam alium Planetam Eclipsare.

C Rinus, vel radius maioris Fontis, rino, seu radio alterius Fontis maioris maculæ, vnitus deprehendebatur.

IN OBSERVATIO III.

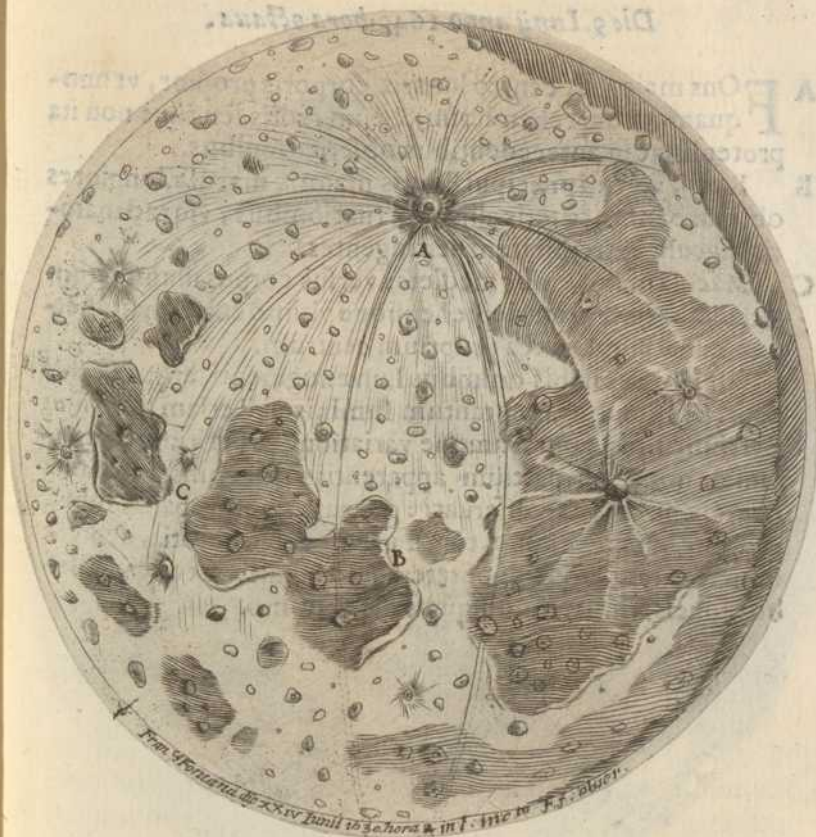
M

OBSER.

OBSERVATIO III.

Die 24. Junij anno 1630. hora ab occasu Solis secunda.

- A** Fons maior, proximior lunari centro, ac præcedens; cuius duo riui, seu radij convexè hinc inde Lunam cingunt.
- B** Extremitates macularum, lucidiores conspiciebantur, ac in aliquibus præcedentibus deprehensionibus.
- C** Atrarima, seu concauitas inter maculam, & Fonticulum sita.

OBSERVATIO IV.

Die 9. Iunij anno 1640. hora octava.

A Fons maior, ita centro lunaris corporis propior, ut nunquam, ita deprehenderim; & cum radijs, seu riujs non ita protensis, ac in antecedentibus obseruationibus.

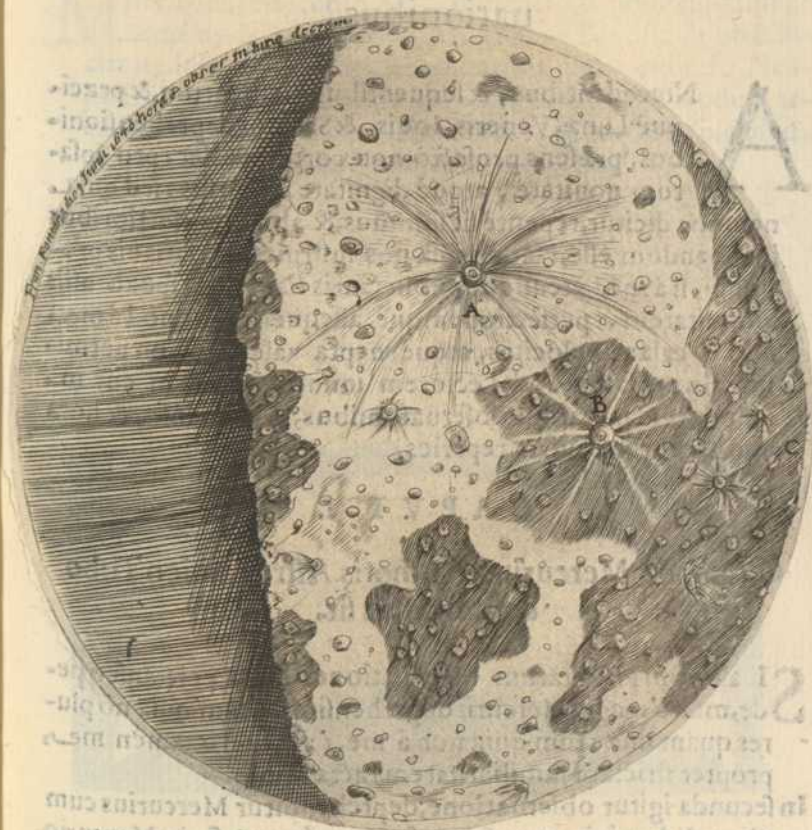
B Radij, vel riuji præcipui Fontis maioris maculæ, longiores obseruabantur, cæteris alijs obseruationibus, vsq; ad maioris maculæ extremitatem pertingentes.

C Macula maior, cuius mediætas versus corpus illuminatum occultabatur: ex qua deprehensione vltimò confirmatur tertius Lunæ motus circa proprium centrum.

Hinc habes in his omnibus Lunæ augmenti, atq; defectus deprehensionibus, non tantum luminis, sed etiam lunarium partium situs, figurarumque variationē experiri; imò nouarum ac nouarum partium apparentias insingulis recensitis deprehensionibus obseruari: quarum maior pars, tum à proprio Lunari lumine, tum à partiū extuberantia, depreffione, raritate, atque densitate; tum à lunaribus concauitatibus, foveis, rimis, rimulisque oriri existimo.

TRACTATUS QVINTVS

De Mercurij, & Venere Observat.

in Mercurio
 et Venus
 et Mercurio
 et Venus
 et Mercurio
 et Venus